

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol. leta K 72—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

NOVI ČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici štev. 6 — Telefon uredništva štev. 50 — Telefon upravnništva štev. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Koniec rudarske slauke v Trbovljah.

Družba trgovatna. — Nesrečna roka vlade. — Grožnje v odpuščenju in aresti.

Na podlagi ultimata vlade, bi se bili morali delavci 10. t. m. vrniti na delo. Kljub temu do sedanjega trenutka rudarji niso šli na delo. Vzrok temu tiči po našem mnenju v skrajno nespretnem načinu, kako je vlada vodila posredovanje med delavci in družbo.

Vlada je sicer zagotavljala, da bo družba, takoj izplačala povisek k delavskim plačam, ki se izenačijo z onimi, katere imajo velenjski in zahkovski rudarji. S tem bi rudarji mogli biti zadovoljni, toda trboveljska premogokopna družba je takoj pokazala, da nima dobre volje se temu brezpogojno podvreči, ker je vladi naznačila neke pridržke, ki merijo na to, da se napravi zveza med povišanjem mezd delavstva in cen premoğu. Delavstvo je vsled tega z nezaupanjem sprejelo vladni ultimatum. Tembolj, ker je družba izdala razglas, naj se delavstvo, takoj povrne na delo, če ne bodo vsi odpuščeni. Take grožnje v trenutku, ko je akcija v rokah vlade in se trboveljska družba nahaja ravnotako pod diktatom vlade kakor delavstvo, so nujno morale položaj poslabšati. Če ima kdo pravico groziti, jo ima vlada, ne pa družba, ki se je uklonila vladnemu ultimatu istotako na pritisek.

Delavstvo je dobilo vsled tega vtis, da je ultimatum mišljen resno le z ozirom na delavstvo, da se pa družba čuti dovolj močno, da že zdaj pokaže svoje roge in s svojim vplivom pri vladi uveljavi preje ali pozneje svoje stališče. Zato se ni čuditi, da je delavstvo sklenilo odposlati v Ljubljano posebno delegacijo, ki naj zahteva od vlade in družbe pismenih garancij in pogodbo, da družba ne bo mogla v danem trenutku prevreči sklepe vlade glede na delavstvo.

Družba pa se brani pismenega zagotovanja in pogodbe, vlada pa to njeno stališče indirektno podpira, ker je na to zahtevo rudarjev odgovorila, da ne dopušča več nobenih pogajanj in razprav.

To stališče je spričo zahrbtnih namenov in grozilnega nastopa družbe gotovo jako nemodro in mora vzbujati vtis pristranosti v prilog premogokopnih baronov. Pomisliti je treba samo, kaj se je izcimilo iz tiste komisije, ki naj bi pregledovala družbino poslovanje in v kateri na bi bilo zastopano delavstvo, tako da bi se s tem uveljavila kontrola delavstva nad podjetjem. Iz te komisije je namreč zdaj postala navadna ministerialna komisija, ki naj pregleda družbine knjige samo v to svrhu, da ugotovi, bo li vsled povisjanja plač treba dvigniti cene premoğu ali ne? Kaj so take komisije vredne, dobro vemo, konsumenti pa stojmo pred nevarnostjo, da bo imelo povisjanje delavskih mezd za posledico povisjanje cen premoğu.

Včerajšnji položaj v Trbovljah.

Včeraj so bili plakativni razglasi po Trbovljah, da se delavci, ki se danes zjutraj ne vrnejo na delo, smatrajo odpuščenim. Delavstvo, ki je že v začetku pogajanj akceptiralo predlog, da se zadovolji z izenačenjem plač z onimi iz Velenja, izjavlja, da ne gre tako dolgo na delo, dokler družba ne da pismenega potrdila, da se z vsemi predlogi vlade strinja, tudi glede točke, ki govori o komisiji. Kakor znano je družba namreč hotela dati tej komisiji širšo oblast, kakor n. pr. da bi smela ta tudi zvišati cene premoğu, čemur se delavstvo odločno upira in zahteva, da gre povisjanje plač na račun čistega dobička. Ravno tako bi lahko potom raznih mahinacij družba prikrajšala delavstvo, kljub faktičnemu zvišanju plače tako, da bi imeli 40—50 % manj, nego oni v Velenju. Ker družba ni hotela podpisati, delavstvo ni odšlo na delo in je »Zveza rudarjev«, kakor tudi komunisti, odposlala odposlanca na vlado, ki so prispeli danes zjutraj, da vlada izvrši na družbo pritisk.

Ker je zaprla policija rudarjem njih lokal, so včeraj uradnovali v neki kavarni. Delavstvo je kljub aretaciji enega izmed njih vodil mirno.

Zadnji sklep delavstva.

Sinoči ob osmih so se sestali delavski zaupniki v Trbovljah. Sklenili so, da gredo naslednji dan, to je danes, v Ljubljano

k reprezentanci trboveljske družbe, pri kateri bi zahtevali, da jim da ista pismene garancije. Sklepni razgovor so vodili zastopniki razpuščene komunistične organizacije in pa Jugoslovanske Strokovne Zveze. Socialni demokrati niso bili navzoči. Bili so povabljeni, pa se povabili niso odzvali.

DANAŠNJI DAN.

Pri reprezentanci trboveljske premoğokopne družbe.

Danes ob devetih dopoldne je dospela delavska deputacija, zastopana od tarifnega odbora komunistov in Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljano. Zglasila se je pri reprezentanci trboveljske družbe, a ošabna družba delavskih zastopnikov ni hotela sprejeti. Družbin ravnatelj Skupic je razgovor z delavstvom odklonil.

Pri poverjeništvu za socialno skrbstvo in pri predsedstvu dež. vlade.

Odklonjena pri družbinem ravnateljstvu se je podala delavska deputacija k poverjeništvu za socialno skrbstvo. Tam so delavstvu rekli, naj se obrne direktno na predsednika deželne vlade. Nato je šlo odposlanstvo k predsedstvu. Sprejel jih je dr. Pitamic, predsednik pokrajinske vlade za Slovenijo.

Zakaj delavstvo ne zaupa ne družbi ne vladi?

Predsednik je izrekel delavstvu svoje začudenje, zakaj ne verjame vladnemu zagotovitvi in ministrskemu diktatu. Deputacija je odgovorila, da je bilo delavstvo že ogoljufano po obljubah družbe in te ali one vlade. Zdj pa tem manj, ker je družba širila včeraj po Trbovljah svoje grozilne plakate, kateri so zbujali med delavstvom sum, da je vlada popolnoma na strani družbe.

Predrzni plakati trboveljske premoğokopne družbe.

Včeraj je poslala družba delavstvu v Trbovljah sledeče plakate:

Razglas.

Podpisana družba se je glasom razglasa deželne vlade z dne 9. januarja 1921, št. 215, podvrgla ukazu ministrstva za socialno politiko. Radi tega je dolžnost delavcev, da gredo v smislu navedenega ministrskega ukaza takoj na delo. Kdor tega danes ne stori, ga smatramo za odpuščenega.

Ljubljana, 10. januarja 1921.

Trboveljska premoğokopna družba, reprezentanca v Ljubljani.

To si je drznila storiti Družba, ki se ima vsled stanja stvari smatrati za prizadeto stranko, podvrženo diktatu vlade, oz. države, pa se hoče predstavljati za neomejenega gospodarja, ki po svoje razrešuje mezdni spor, nahajajoč se vsecelo pod kompetenco državne oblasti! Taki so kapitalisti!

Izjava delavstva.

Delavstvo, čegar odposlanstvo je prišlo v Ljubljano z namenom, da dobi od družbe pismeno zagotovilo ali pa nedvoumno izjavo od vlade, da se res uresniči vladni razglas, ki tiče zboljšanja delavskega stanja, je dobilo po predsedniku dežel. vlade to zagotovilo. Predsednik se je izjavil, da naredbo ministrstva uveljavi in da bo tudi sicer vplival na družbo delavstvu v prid.

Delavski delegati so nato izjavili, da pojde prva tretjina delavstva danes zvečer ob desetih na delo. S tem je smatrati stavko za končano.

Deputacija je še omenila, da tistim rudarjem, ki so odsotni iz Trbovelj oziroma vseh rudn. okrožij, ni mogoče takoj sporočiti izid pogajanj. Zato naj se na njih ne izvaja kakih represalij, če se v tu podanem terminu ne vrnejo. — Predsednik je temu pritrdil, obenem pa izrekel grožnjo od svoje strani, da bo delal z vsemi močmi, da se ministrski ukaz uveljavi.

Skupni shod vsega delavstva v Trbovljah.

Jugoslovanska strokovna zveza sklicuje za danes popoldne ob štirih skupni shod vsega rudarskega delavstva v Trbovljah. Na sporedu je izid pogajanj. Shod se vrši v Božičevih prostorih.

Sklep.

Iz vseh pogajanj med družbo, vlado in delavstvom se jasno razvidi, da se pri sporih med velekapitalom in delavstvom noben socialno koristen rezultat ne da doseči, če se stališče privat. podjetništva od stališča cele javnosti tako bistveno razlikuje! To nasprotstvo se ne da odpraviti drugače, nego da se naši rudniki poddržijo po zgledu nemškega postavodaje. Preje ne bo miru in država bo podvržena neprestanim notranjim krizam, z bajoneti pa se

ti spori končno veljavno ne bodo rešili. Trboveljski štrajk je za enkrat končan, ni pa s tem rešeno vprašanje, katero bo slejko prej zopet na dan butnilo.

Radovedni smo, kako bo zdaj opravila svoje delo ministerial. komisija in bo li to res začetek pametne reforme v smislu socializacije družbe, ali pa bo vse skupaj nehalo s — povišanjem cen premoga in obogatitjem gg. akcionarjev Trboveljske premogokopne družbe.

Položaj v Belgradu.

LDU Belgrad, 10. jan. (ZNU) Predsednik demokratskega kluba, dr. Ljuba Davidović, je obiskal ministrskega predsednika Pašića. V parlamentarnih krogih se govori, da bo tekom tega tedna gotovo rešeno vprašanje o izpolnjenju rezerviranih ministrskih portfeljev. Po poslednjih vesteh iz Sarajeva so člani Jugoslovanske muslimanske organizacije različnih misli glede vprašanja vstopa v vlado. Poleg tega pa muslimani zahtevajo še za svojo organizacijo tri portfelje ter poverjeništvu za agrarno reformo v Sarajevu. Za ministra bogočastja bodo kandidirali efendijo Korkuta. Ni veliko upanja, da se jim izpolnijo vse zahteve. Za danes so pričakovali v Belgradu, da pridejo muslimanski poslanci. Kolikor je dosedaj znano, še niso prišli. Danes se je govorilo, da se je Pašić zopet pogajal z Avramovićem za vstop v vlado.

LDU Belgrad, 10. jan. (ZNU) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je vprašal Pašić zastopnika demokratskega kluba, kaj je z vprašanjem demokratskega kan-

didata za finančnega ministra. Demokratski klub še ni določil kandidata. Ponudili so ta portfelj dr. Veljkoviću, ki ga je pa odklonil. Ravnotako ga je odklonil tudi dr. Voja Marinković, ki zahteva od kluba, da se določi enketa, ki bo ugotovila krivice v subotški aferi. Najbolj gotovo bo kandidiral za finančnega ministra dr. Kosta Kumanudi. Demokratski klub je za danes ob petnajstih napovedal sejo, na kateri bi se volil kandidat za finančnega ministra. Ker pa na sejo ni prišlo zadostno število poslancev in ker je električna luč v parlamentu odpovedala, se je seja odgodila.

LDU Belgrad, 10. jan. (ZNU) Tajništvo konstituante bo nabralo točne podatke o številu in moči parlamentarnih klubov. Ti podatki se objavijo.

LDU Belgrad, 10. jan. (ZNU) Danes sta se sestala ministrski predsednik Pašić in predsednik konstituante dr. Ivan Ribar, da se dogovorita glede otvoritve konstituante.

V Mali Aziji se zopet začne vojska?

LDU Rim, 10. jan. »Agenzia Stefani« javlja iz Carigrada: Grki nameravajo pričeti na fronti Brusa—Ušak novo ofenzivo. Kakor se javlja iz Angore, se Turki mrzlično pripravljajo na obrambo. Vendar pa ne bodo poslali v boj vseh svojih čet, ker nameravajo spomladi pričeti protiofenzivo. Grški general Papulas je s svojim

štabom odšel proti Brusi. Javljajo se spopadi med Grki in Turki pri Meandru. V Smirno je dospelo mnogo ranjencev. Napade so pričeli Grki. Turki so na več točkah vdrl v grške postojanke. Pri Nagliju so Grki zbrali mnogo čet in veliko množino vojnega materiala. V kratkem se pričakuje prihod Konstantina v Malo Azijo.

NARASČANJE BREZPOSELNOSTI.

LDU London, 10. jan. (DunKU — Brezlično.) Število brezposelnih vedno bolj narašča. Dosedaj je trideset milijona ljudi brez posla.

VPRAŠANJE PRESTOLA NA MAŽARSKEM.

LDU Pariz, 10. jan. (Havas.) Andre Cheradame poroča iz Budimpešte »Matinu« o kandidatih, ki bi prišli v poštrev za mažarski prestol. Razlaga pravno stališče mažarskih legitimistov, po katerem je bivši kralj Karl še vedno vladar onih ozemelj, ki so po mirovnih pogodbah pripadla Rumuniji, Jugoslaviji in Češkoslovaški. Iz tega izhaja, piše Cheradame, da bi povratek izgnanca v Pranginsu pomenil razveljavljenje trianonske, st. germainske in vsled tega tudi versailleske mirovne pogodbe. Bivši kralj Karl bi na ta način omogočil udejstvitev pangermanizma. To so zadostni vzroki za upravljene priprave Jugoslovancov, Rumunov in Italijanov, upreti se tudi s silo državne prekrat, ki bi kralja Karla spravil zopet na prestol v Budimpešti in na Dunaju. Cheradame opozarja nadalje na kandidaturi Otona in Albrehta, ki ju zavrača, in tudi na kandidaturu bivšega nadvojvoda Josipa, o kateri se izraža nastopno: Francija ne sme dati iniciative, ne da bi prej interesirani sosedji Mažarske sprejeli te kandidature. Cheradame končuje: Odpor Mažarov proti habsburški hiši je tako velik, da iščejo mnogo rojalistov kandidata med tujimi princ. Angl. in ital. pretendenti bi našli močan odpor ne samo pri Mažarih, ampak tudi pri sosednjih državah. Sin belgijskega kralja pa bi mogel dobiti največ glasov zase, da zasede mažarski prestol.

BORZA.

LDU Praga, 10. jan. (ČTU) Devize. Amsterdam 2828.50, Belgrad 230, Berlin 121.25, Bukarešta 117.75, Sofija 97, Curih 1358.50, Milan 305.50, Pariz 528.50, London 320.50, Newyork 88, Dunaj 12.62½, Zagreb 56.75, Varšava 11, Budimpešta 14.37½. — Valute. Novi jugoslovanski di-

narji 221, nemške marke 121.25, romunski leji 117.75, bolgarski levi 92.75, švicarski franki 1353.50, italijanske lire 302.50, francoski franki 525.50, angleški funti 318.50, ameriški dolarji 87, poljske marke 10, avstrijske žigosane krone 12.62½.

LDU Curih, 10. jan. (ČTU) Devize. Berlin 8.95, Holandija 207.75, Newyork 651, London 23.63, Pariz 38.60, Milan 22.40, Bruselj 40.60, Kodanj 108, Stockholm 136, Kristijanji 106.75, Madrid 85.75, Buenos Aires 225, Praga 7.35, Varšava 1.07½, Zagreb 4.20, Budimpešta 0.95, Bukarešta 8.50, Dunaj 1.40, avstrijske žigosane krone 1.

LDU Dunaj, 10. jan. (ČTU) Devize. Amsterdam 218.25—219.25, Zagreb 438 do 442, Berlin 954—960, Budimpešta 115—117, Bukarešta 885—895, London 2475—2495, Milan—Trst 2325—2345, Pariz 4040—4080, Praga 770—776, Sofija 745—755, Varšava—Krakov 84—86, Curih 10.450—10.500, Newyork 682—686. — Valute. Dinarji 1748—1768, francoski franki 4040—4080, švicarski franki 10.450—10.480, češkoslovaške krone 771—777, mažarske krone 117—119, rumunski leji 877—887, bolgarski levi 745—755, italijanske lire 2325 do 2345, nemške marke 953.50—959.50, poljske marke 91.75—93.75, angleški funti 24.70—24.90, carski rublji 337—343, dolarji 673—677.

Politični dogodki.

+ Proces proti radičevskim kmetom na Hrvatskem. Dne 10. t. m. se je v Osijeku pričela obravnava proti onim, ki so obtoženi, da so pripravljali vstajo v Zlatogorju. Glavna obtožbenca sta Josip Pospišil in Juro Gombarilič. Ta dva sta obtožena, da sta hujšala ljudstvo, naj bi se uprlo proti orožnikom, ki so streljali in usmrtili tri kmete. Branitelj v tem procesu je dr. Pakratović. Razprava je trajala ves dan, zvečer pa je bila odgodena do sobote, da se pozovejo na sodišče nove priče.

+ **Boljševiška birokracija.** Kakor poročajo švedski listi, so ruski listi obširno beležili dejstvo, da je bila opozicija na glavnem komunističnem strankinem kongresu v Moskvi precej smela. Posebno so očitali sovjetskemu sistemu njegovo vse-mogočeno birokracijo. Na ta očitek je odgovarjal Ljening, ki je moral priznati, da se je v sovjetsko upravo birokratizem res močno zajedel. V Moskvi je 200.000 uradnikov. Pretresali so vprašanje, da bi se del teh uradnikov poslal v Petrograd, pa se je izkazalo, da bi jih bilo mogoče premestiti le 10.000. Kljub vsemu temu je Ljening mnenja, da kritika ni na mestu, ampak da naj se birokratizem pobija z delom. To je zelo komorno stališče, da bi moralo ljudstvo z delom in žrtvami molče prenašati in popravljati napake visokih diktatorjev. Počasi jame to presedati celo istim komunističnim masam.

KAKO STA LJENIN IN TROCKI PRIŠLA NA RUSKO.

Bivši načelnik generalnega štaba nemške vzhodne armade general Hoffmann, ki je z boljševiki sklepal brest-litovski mir, se vna mednarodni pohod proti boljševikom, ki da tvorijo za Evropo resno nevarnost. O tem je imel Hoffmann pogovor s sotrudnikom ruskega lista »Rul«, ki izhaja v Berlinu. Na pripombo, da nosi glavno krivdo za boljševiško diktaturo na Ruskem Nemčija in posebej general Hoffmann sam, je rekel Hoffmann: »Mi smo vse poskusili, da bi demoralizirali rusko armado. Tako sredstvo nam je bil tudi smrtdijvi plin: Ljening. Spravili smo Ljeninga in njegove tovariše v plombaranih vagonih čez mejo z namenom, da naj popolnoma razkrajijo rusko armado. To se jim je tudi posrečilo. Nato smo sklenili z njimi brest-litovski mir. Toda bili smo prepričani, da bodo boljševiki v 2—3 tednih dogospodarili. Verujte mi, najsi sta Ljening in Trocki storila nemškemu generalnemu štabu neizmerne usluge, vendar bi ne bila nikdar dobila naše pomoči, ako bi bili vedeli, kakšno neizrekljivo zlo bo njuno delo za človeštvo.« — Zvonjenje po toči.

Dnevni dogodki.

— **Proti napitnini.** Poduradniki in sluge v avstrijskem notranjem ministrstvu so sklenili, da ne sprejemajo več napitnin.

— **Razpis zdravniške službe.** Zdravstveni odesk za Slovenijo razpisuje drugo mestu uradnega zdravnika za okoliš okrajnega glavarstva Maribor. Interesentje se opozarjajo na tozadevni razpis v Uradnem listu.

— **Človeške izgube v svetovni vojni.** Danska studijska družba za socialne posledice vojske v Kodanju je objavila obširno poročilo o skupnih izgubah ljudi, ki so jih imele evropske države, katere so se v svetovni vojni vojskovale. Izgube ljudi so proračunane do srede l. 1919. Izgube se ozirajo na padec rojstev, pomnožitev umrljivosti in na tiste, ki so padli na bojiščih. Vse izgube so se proračunale na 35,380.000 ljudi, od katerih jih je odpadlo na bojišča 9,829.000, na znižanje rojstev 20,250.000, na pomnoženo umrljivost 15,130.000. Med vsemi državami je pretrpela največ Srbija. Od za orožje sposobnega moškega prebivalstva je umrlo okroglo 690.000 mož, na epidemijah je umrlo 350.000 ljudi, 250.000 jih je umrlo ob velikem umiku l. 1915, 40.000 jih je umrlo doma; večinoma so bili to otroci in ženske. Mobilizirali so v Srbiji 31 %, v Angliji 26 %, v Franciji 36 %, v Italiji 29 %, v Belgiji 20 %, v Rumuniji 19 %, v Nemčiji 35 % in v bivši Avstro-Ogrski 35 % moškega prebivalstva.

— **Socializiranje knjig v Rusiji.** Iz Moskve se poroča, da je vlada prepovedala zasebnikom imeti knjige, katere bodo postale lastnina splošnosti.

— **Komunistični mučenik v Prusiji.** — Advokat dr. Lamp se je udeleževal komunističnega štrajka ob Ruhr. Ob sodnijski razpravi proti voditeljem komunistov je zelo ostro nastopil in izjavil nasproti državemu pravniku, da sedanega pruskega vladnega načina ne priznava, vsled česar je bil obsojen v zapor, v katerem ni hotel ničesar jesti in je zato umrl.

— **Sedmošolec urednik komunističnega dnevnika.** V Sondershausnu je sedmošolec Wolkiser v svojem prostem času sodeloval kot urednik pri krajevnem komunističnem časopisu. Šolski kolegij je nagradil Wolkiserja za njegovo posebno pridnost s štiriurnim karcerjem in z odpustom iz šole. Šolski oddelek turinškega ministrstva, v katerem tvorijo socialisti večino, je izvedel odstranitev Wolkiserja iz šole; toda skupno ministrstvo je razveljavilo odredbo šolskega oddelka rekoč: Po členu 118 državne ustave ima vsaki Nemec pravico, da v mejah splošnih pogojev svobodno izraža svoje mnenje z besedo, pisanjem in v podobah, česar mu ne more nobeno državno ali uradno razmerje zabraniti. Ker je Wolkiser izven šole politično sodeloval, ga štiti ustava in zato ni kršil šolskega reda.

Diktatura proletariata?

Tajnik italijanske kovinarske organizacije v Turinu, Colombini, je dovršil svoje poročilo o sedanjem položaju na Ruskem, ki ga je bil osebno proučil. Poročilo je izšlo v turinških listih in je našlo odmeva v celokupnem italijanskem in svetovnem časopisju. Prav je, da tudi naše delavstvo zve o tem poročilu in o sodbi italijanskih socialistov, ki gotovo ne spadajo med najkrotkeje, o sovjetskem sistemu Ljeninga in Trockega in pa »proletarski« diktaturi. Colombini poroča med drugim:

»Reko se je in ponavljalo, da je ruska revolucija rodila diktaturo proletariata. To je najmanj zelo pretirano. Diktatura se izvaja morda na korist proletariata, toda proletariati sam je na diktaturi popolnoma neudeležen. Bila bi prava ironija, imenovati diktatorje te uboge proletarce, ki ne jedo, a mnogo delajo, ki nimajo svobode besede, svobode združevanja, svobode glasovanja. Diktaturo izvršuje najinteligentnejša, najposobnejša in pa najpogumnejša skupina komunistične stranke. Toda kljub vsemu je in ostane to le diktatura maloštevilnih mož.« Potem navaja Colombini dejstva, ki njegovo trditev potrjujejo: »Nobena politična stranka ne sme javno obstojati, nobena se ne more v javnosti ganiti, kajti vsi listi so v vladnih rokah. Noben ruski državljan ne sme izdati kake tiskovine, ako je ni preje dovolila preventivna cenzura. Ko član nekega sovjeta ni hotel glasovati za častno predsedništvo Ljeninga, je bil enostavno izključen. Takih dejstev je nešteto.«

Colombinijevo poročilo je napravilo med treznejšimi socialisti globok vtis. V javnosti se je oglasil zlasti Prampolini, ki je pozval voditelje italijanskih komunistov: Bombaccija, Bordiga, Graziadeija, Gennarija in druge, ki so se izrekli za tretjo internacionalo, naj enkrat jasno in odkrito povedo, jeli to tista »diktatura proletariata«, ki jo oni hočejo? Za diktaturo Bombaccijev, Bordigov in tovarišev naj gre italijansko delavstvo v revolucijo ter naj se izpostavi vsem nevarnostim, negotovostim, žrtvam in gorju meščanske vojne in večne vojne s sosedi? Komunistična diktatura je jako bojeviti režim in kakor vse kaže, ho-

čejo tudi italijanski komunisti svojo vlado »preti na lajobježnejši militarizem. Tako je komunist Scassaro v »Ordine Nuovo di Torino« obširno pisal o bodoči socialistični armadi, ki bo morala biti močna in pripravljena na vse »žrtve in mučeništvo.« Razen redne armade naj bi se osnovala krdela prostovoljcev, porabiti pa bi se mogle tudi »temnopolte čete« — Afrikanci, Azijci itd. Italijansko delavstvo, ki je bilo odnekdan tako nasprotno militarizmu, si bo torej s komunistično diktaturo nakopalo na vrat najtežji in najneznosnejši militaristični jarem. Prampolini nujno poziva vse italijanske socialistične kroge in organizacije, ter celokupno italijansko delavstvo, naj si že eikrat ustvari jasno sodbo in točne predstave o tisti »diktaturi proletariata«, ki jo hoče doseči, da ne bo kasneje prepozno spoznalo svoje zmete.

Komunisti pravijo — nadaljuje Prampolini — da imamo sedaj diktaturo buržuazije in da naj to diktaturo enostavno zamenjamo diktaturo komunističnega proletariata. To se pravi: Kakor je doslej izkoriščala in tlačila proletariati buržuazija, tako ga bo poslej izkoriščala in tlačila peščica komunistov. Ali sme pošten socialist pristati na to?

Sicer pa trditev o meščanski diktaturi ne velja. Najsi je tudi oblast v rokah meščanskega razreda in najsi se tudi ta oblast marsikdaj in na marsikak način zlorablja proti proletariatu, vendar spričo splošne in enake volilne pravice, spričo koalicijske in tiskovne svobode ne more biti govora o diktaturi meščanstva. Odvisno je v prvi vrsti od proletariata samega, da vlado meščanskega razreda stopnjo za stopnjo čimbolj omejuje na ta način, da se čim zavednejše, doslednejše in vztrajnejše poslužuje pravic in svoboščin, ki si jih je že doslej priborilo. V sedanjih razmerah ima delavstvo na vse strani odprta pota in mnogovrstna sredstva, da uveljavlja svoje zahteve, komunistična diktatura bi ga pa vklepala na rokah in nogah in mu zaprla usta. Kdo bi hotel voliti poslednje?

Taka je socialistična sodba, ki bi ji morali očitati le to, da gasi požar, ki ga je bila sama zanetila.

Ljubljanski dogodki.

Ij Vreme. Po hudih jesenskih mrazovih in vlažnem snežnem vremenu v decembru se nam obeta mil januar brez snega. Zadnji topli vetrovi so vzeli sneg in izsušili ulice vsaj ob krajih. Diši po pomladi. Solnce žal v Ljubljani ne vidimo radi megle in oblakov, ki nam dosikrat zastirajo najbližji razgled. Danes dopoldne smo morali delati pri luči, tako nizko so viseli temni oblaki. Napoveduje se dež. Izkušeni ljudje pravijo, da smo v letošnji zimi najhujše že prestali in da bomo imeli zgodnjo in toplo pomlad.

Ij Velik vlom ob belem dnevu. Dne 10. januarja je bil izvršen v zlatarsko trgovino Ludovika Černe v Wolfovi ulici med 12. in 13. uro vlom ter pokradeno: 6 zapestnic v podobni zlatih verižic, 6 parov zlatih gumbov, 12 zlatih brož v izložbi, 4 kolie zlati 2 obeski v izložbi, 24 briljantnih prstanov, 12 parov zlatih uhanov, 54 zlatih prstanov z različnimi kamni, 21 zlatih medaljonov, 100 medaljonov, 9 parov zlatih briljantnih uhanov, 9 zlatih gumbov, 10—12 srebrnih doz. Storileci so doslej neznani in se ni doslej še ugotovilo nobenih sledi. Vlomilci so odšli v trgovino čez okno, ki se nahaja na hodniku.

Ij Nevaren vlomilec prijet. Dne 5. t. m. zjutraj je Alojzij Zalokar zapazil, da je bilo v noči v njegovo čevljarstvo delavnico v Florijanski ulici št. 6 vlomljeno ter odnešenih 17 parov raznih čevljev v vrednosti čez 9000 K. Zadevo je javil takoj stražnici 5, ki je nato obvestila vse druge oddelke v svrhu zasledovanja. Še isto jutro je stražnik zapazil na Starem trgu nekega mladeniča, ki je prodajal par novih ženskih čevljev. Radi suma, da bi bili morda čevlji ravno, od tatvine Zalokar, je prodajalca ustavil ter nato ugotovil, da so bili res tam ukradeni. Priveden na policijsko ravnatelstvo k nadzorniku Ljubiču, se je izdal za Nikola Ivančiča, begunca iz Trsta. Trdil je, da je čevlje kupil prejšnji večer od dyeh Bosancev, katere je natančno popisal, za 160 kron. Že njegova izjava, da je Tržčan, je postala sumljiva, tembolj pa trditve, da je kupil ženske čelje za neprimerno ceno 160 kron. Ker ni posedoval zunanjih dokumentov, se ga je natančno perlustriralo ter ugotovilo, da je isti identičen z Nikola Lukaričem, rodno iz Reke, ki je še meseca januarja leta 1920 pobegnil iz zaporov v Zagrebu. Po poizvedbah se je dokazalo, da so bile njegove trditve o nakupu čevljev neresnične, vsled česar se ga je vnovič zaslislalo. Slednjič je vendar priznal, da je on sam vlom in tatvino izvršil ter čevlje v neki ograji za ulico na grad zakopal. Gospod Ljubič se je podal nato takoj z agenci na popisani kraj, kjer so bili še vsi čevlji najdeni in prenešeni na policijsko ravnatelstvo. Lukarič je tudi osumljen, da je identičen z onim nepoznancem, ki je skušal v noči 26. decembra 1920 vlomiti v trgovino Osvald Dobeica na vogalu Zatiške ulice ter zasačen po stražniku Petriču, pobegnil čez Ljubljano na Breg in tam iz-

ginil. Ugotovilo se je namreč, da se je zgledil dne 28. decembra 1920 v deželni bolnici ter prosil za sprejetje, trdeč, da čuti trganje in revmatizem na nogah, kjer je bil tudi sprejet in obdržan do 4. t. m. Smatra se, da se je medtem, ko je gazil čez Ljubljano, pošteno premočil in prehladil. Iskal je pa s tem dobro zavetišče, da bi se izognil preganjanju. Čevlje ima še sedaj vse preblatnate in premočene. Oddalo se ga je deželnemu sodišču.

Socialni vestnik.

Nova socialna ustanova v Zagrebu. Hrv. vlada ustanovi v Zagrebu socialno šolo, v kateri se bo vršil teoretičen in praktičen pouk za osebe, ki se hočejo posvetiti socialnemu skrbstvu: varstvu mladine, mater itd. V zvezi s šolo se ustanovi socialna statistika in socialni muzej. V šolo se bodo sprejemale osebe v starosti med 18. in 35. letom, ki so dovršile vsaj štiri razrede srednje šole.

Za doraščajočo mladino. Na Dunaju se je te dni ustanovilo društvo: »Rešite mladino!«, ki ima namen, varovati propada 14—18 letne mlade ljudi obojega spola, ki so zapuščeni in zanemarjeni. Društvo bo delalo v ozki zvezi z mladinskim sodiščem ter ustanavljalo za svoje varovanje posebne domove, kjer bodo dobivali skrbno vzgojo in strokovno izobrazbo za pošten pridobitni poklic. V odboru so sodniki, duhovniki, uredniki in ena učiteljica.

Naša društva.

d Dijaški Orel. Ljubljana — priredi v nedeljo, dne 16. januarja t. l. ob 7. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union ob priliki sprejema novih članov telovadni večer. Programni govor, lastne vaje in rokborba — obetajo najoriginalnejšo pridobitev naših najmlajših v orlovski matici. Vabimo vse; krste-soc. delavstvo ne sme izostati.

d Šentjakobska prosveta. Jutri, 12. t. m., ob pol 8. uri zvečer bo seja »Prosvete«. Udeležba vseh nujna!

d Javno predavanje SKSZ se vrši danes ob pol 8. uri zvečer v ljudskem domu. Predava prof. dr. V. Šarabon. Vstop vsakomur prost.

d Gospodarsko in izobraževalno društvo za Krakovo-Trnovo priredi v četrtek ob 7. zvečer javno predavanje v trnovskem župnišču. Vstop vsakomur prost.

d Seja političnega odbora za franciškanski in kolodvorski ter kolizejski okraj se vrši v petek dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni v prvem nadstropju. Seja je zelo važna, zato se naprošajo vsi odborniki, da se iste gotovo udeležijo. — Predsednik.

d Seja ljubljanskega orlovskega okrožja se vrši v četrtek, dne 13. t. m. ob 8. u. i zvečer v Jugoslovanski tiskarni, prvo nadstropje. Seja naj se udeležijo vsi predsedniki in načelniki posameznih odsekov, ka-

kor tudi vadijski zbor okrožja. — Predsednik.

Raznoterosti.

r Komunistični izgredi v berlinskem obč. svetu. V berlinskem občinskem svetu so stavili komunisti predlog, da naj se preiskava proti delavcem mestne elektrarne, ki so ob zadnji stavki izvrševali sabotažo, ustavi. Večina je v seji 7. januarja t. l. ta predlog odklonila. Nato so priredili komunistični odboriki v zvezi s komunisti na galerijah težke izgrede. Z galerij so metali smrtiljive bombe in je morala nekomunistična večina pobegniti iz dvorane. Komunisti so prepevajoč internacionalo, odšli na ulico.

r Za časa komunistične strahovlade na Ogrskem je krožilo — seveda le skrivaj — po Budapešti tudi mnogo raznih šaljevih pripovedk, ki so bile edino orožje, s katerim se je presojala komunistična vlada. Tako pripovedujejo o Szamuelyju: Inozemski diplomat je razpravljal s Szamuelyjem, krvoločnim in pohlepim prijateljem Bele Kuna. Kar zapazi diplomat, da nima več svoje zlate ure. Takoj pohiti k Beli Kunu, da se pritoži. »Le trenutek, prosim!« zakliče Bela Kun diplomatu in ga pusti samega v sobi — seveda vsega prestrašene-ga ter leti k Szamuelyju. Pa že čez četrto ure se vrne in izroči diplomatu uro. »Kaj pa je rekel Szamuely?« vpraša diplomat. »O prav nič,« odgovori Bela Kun, »saj še niti ne ve, da sem mu jaz uro zopet odvzel.« — Mnogo smeha je vzbudila tudi smešnica o komunizmu v budapeštanskem zverinjaku. »Prijatelj, ali že veš, da vlada tudi v našem zverinjaku komunizem?« »Ej, kaj poveš novega! Kdo pa je bil prvi ljudski poverjenik?« Hm, hm, to je bila težavna stvar, ker je bilo toliko kandidatov. Lev je bil nemogoč — kralj živali vendar ne more biti prvi komunistični ljudski poverjenik. Kenguruy (žival, ki ima na trebuhu vrečo iz kože, kjer nosi svoje mladiče) tudi ni bil za to — s svojo veliko vrečo je kapitalist med živalmi. Osel zopet je imel križ na hrbtu, je bil torej klerikalec in zato neporaben. Žirafa so tudi odklonili, ker nosi svoj nos preveč po koncu. Zedinili so se končno za opico pavijana: ta namreč sedi že od pamtiveka na rdeči podlagi.

r Kolika je osebna varnost v newyorških ulicah. Zupan Novega Yorka je pozval s posebnim razglasom vse, kateri morajo po ulicah hoditi z večjimi denarnimi vsotami, da bi si preskrbeli pravico nositi orožje.

r Strašen potres v Mendoze. Iz Buenos Aires poročajo: V pokrajini Mendoze je zrušil potres več vasi. 400 ljudi je našlo smrt pod razvalinami.

r Angleške izgube na Galipoliju. Uradne statistike poročajo, da so izgubili Angleži v Galipoliju 30 do 36.000 mrtvih. Samo v par primerih se je posrečilo, da so dognali imena padlih, ker so največji del nagrobnih križev Turki porabili za kurjavo.

r Olga Kulikovska. V Kodanju je zbudila nenavadno veliko pozornost razstava slik Olge Kulikovske, kakor se glasi občansko ime bivše ruske velike kneginje Olge Aleksandrovne, sestre zadnjega ruskega carja Nikolaja II. Uspeh je mogoče dosegla na račun senzacije, ali tudi resna umetniška danska kritika ocenjuje razstavo kakor veliko umetniško zbirko. Zlasti njeni akvareli (iz Petergofa, Kremlja itd.) kažejo jako lep talent. Gospa Olga Kulikovska, žena polkovnika Kulikovskega, živi z materjo, bivšo caricodovo Marijo Feodorovno na nekem gradu blizu Kodanja.

r F. M. Dostojevskij v Skandinaviji. Najgloblji psiholog ruskega realističnega romana F. M. Dostojevskij je bil do zadnjega časa na švedskem precej neznan. Šele lansko leto je izšlo v Štokholmu v kratkem času pet zvezkov Dostojevskega, ki so imeli velikanski uspeh. Tako so na pr. »Zločin in kazen« in »Zapiski iz mrtvega doma« izšli te dni v švedskem prevodu že v peti izdaji. Posledica tega je, da se sedaj vseprek prevajajo Dostojevskega romani na švedski in norveški jezik. Baš v zadnjem času izhaja F. M. Dostojevskij v Skandinaviji pri šestih založnikih.

Mučni Vas. glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odpravljene so bolečine! 6 dvonatih ali 2 veliki specialni steklenici 42-K. Državna trošarina posebej, Fellerjev Elza mentolni črtnik en komad 12-K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 20-K. — Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 245, Hrvatska.

Odgovorni urednik Anton Marincsek. Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.